

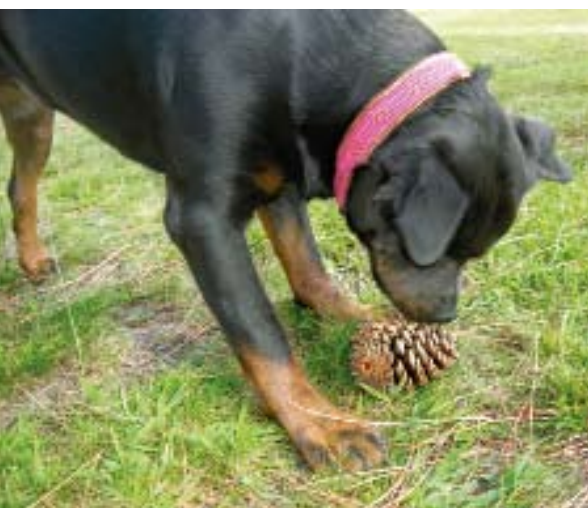
Låt din hund ÄTA SOM EN VARG

En hund mår bra fysiskt och mentalt av att jobba för maten. Och det är enkelt att förvandla måltiden till en spännande och nyttig utmaning. Skippa matskålen och låt i stället hunden spåra, undersöka och gnaga!

TEXT HELENA NIMBRATT FOTO HELENA NIMBRATT & PRIVAT

En laddning torrfoder hemma i köket, det är vad de allra flesta hundar äter till middag. Det är bra på nästan alla sätt förutom att det bara tar någon minut att sätta i sig hela portionen. Att så snabbt sluka maten är långt ifrån hundens naturliga ätbeteende, den får mängder av energi över. Att i stället klura ut aktiviteter kring matstunden, som stimulerar de medfödda instinkterna, är ett av många sätt att arbeta med det som kallas för berikning. Begreppet innebär att man strävar efter att hunden ska få utlopp för sina medfödda instinkter, som att leta upp föda, sortera och undersöka den och sedan kanske dra och gnaga för att kunna äta upp den.

Rottweilern Tindra tillhör de hundar som får mat på det här sättet. När hon har ätit ligger hon också och vilar lika nöjt som ett mått lejon i skuggan. Då har hon slitit, tuggat, gnagt och jobbat för att få i sig den råa BARF-maten (biologiskt anpassad rå föda)

JOBBA MED KOTTEN. Rottweilern Tindra har fått en kotte fullproppad med godis.

som hennes matte, hundinstruktören Karin Strandberg, serverar varje dag.

– När Tindra har sökt, burit och legat och gnagt på sitt skrov har hon fått utlopp för flera primära behov. Hon är en hund med stark motor, och jag ger henne BARF för att hon ska få en naturlig berikning och för att maten är ett bra sätt för henne att få utlopp för all sin energi.

DET ÄR BLAND ANNAT det som är tanken med Tindras måltid som består av ben, skrov, kött och grönsaker, liksom sättet hon får äta dem på; ofta utomhus under promenaden. Och det fina är att oavsett om man ger sin hund rå, kokt eller torr mat, så går det utmärkt att använda sig av berikning kring ätandet. Att göra måltiderna mer naturliga kan vara ett sätt att komma till rätta med stress och oönskade beteenden, förklarar Karin.

– Jag anser att man bör se över hundens berikning vid alla problembeteenden, men samtidigt ska man vara medveten om att den är en del av en större bild. Man måste också till exempel utesluta smärta och se till att hundens vardag fungerar. Flera faktorer behöver vara i harmoni.

DE PRIMÄRA BEHOVEN är kopplade till det vilda rovdjuret. Att spåra, jaga och sedan äta bytet tillhör hundens ursprungliga behov men det gör även flockens sociala samspel, att vakta och att bilda familj.

– Hundar är fantastiska på att anpassa sig och trots att de allra flesta av oss gör allt för dem och vill deras absoluta bästa så har vi tagit bort många möjligheter för dem att få utlopp för sina instinkter, menar Karin.

– Primärbehoven finns hos alla raser. Ett bra sätt att börja med berikning är att låta hunden arbeta mer med sin middag. Man ska helt enkelt låta hunden jobba för födan. Men

Karins bästa råd:

“Våga testa viltspår”

■ **BLODSPÅR ÄR DEN BÄSTA** berikningen för hunden. Det vill Karin betona extra.

– Våldigt många tycker det är kul att lägga spår, i synnerhet när de ser hur bra hunden mår av det. Och det passar alla hundar och åldrar. Gå en kurs och anpassa spåret till just din hund, tipsar Karin.

– Belöningen vid spårslutet ska alltid vara skanken, eller klöven. Man kan också jobba med att göra grejer med spåret så att det blir naturligt för hunden. Imitera särlegor, platser där ett skadat djur har vilat, lägg ut avföring, eller häng upp päls på kvistar. Det saktar ner en snabb hund och triggas den sävliga.

att ge hunden rå mat passar inte alla och kräver kunskap. BARF är inte alls ett måste. Det finns mängder av alternativa sätt att servera torrfoder, förklarar Karin.

– Det allra enklaste är att bara sprida ut fodret på en lugn gräsplätt. Slå dig sedan ner i solen, lite längre fram i vår, och låt hunden få ta den tid den behöver för att hitta hela målet i gräset. Sök- och sorteringsmomenten och tid är nämligen det viktigaste med övningen.

Ätandet är ett av de viktigaste områdena där vi människor har plockat bort möjligheten för hunden att få utlopp för

18
tips mot
magproblem
& stress

ENKEL BERIKNING. Godis inkilat under barken är ett enkelt sätt att jobba med berikning. Det låter Isak få utlopp för sina medfödda instinkter.

Tips!

■ **MÄRGEN ÄR ETT** oslagbart sätt att hålla hunden sysselsatt. Dessutom är det billigt och finns i så gott som alla butiker. Dock kan känsliga hundmagar må lite dåligt av den feta mörgen.

– Gröp ut mörgen om hundens mage inte klarar fett. Det blir ändå tillräckligt mycket kött och smak kvar i benet, tipsar Karin.

Kom ihåg att inte lämna hunden utan uppsikt när den äter ben.

sina instinkter. Jaktbeteendet är det andra stora området.

– När hunden jagar får den ordentligt med motion i varierad terräng. Det måste vi se till att berika våra hundar med under promenaderna.

Att låta hunden gå blodspår är den bästa berikningen, poängterar Karin. Hon möter många hundägare som är nyfikna på och kan tänka sig att testa blod- och viltspår men det finns en viss oro att aktiveringen ska plocka fram lusten att dra efter vilt.

– Läger man spår under kontrollerade former lär sig hunden vad som gäller. Den har onекligen ett behov av att spåra vilt. Jag tror inte att det är bra att bara lägga locket på det starka behovet. Då är risken större att hunden oöveligen drar i väg efter ett rådjur när den får chansen. ■

SPÄNNANDE SPÅR. Karin vill inspirera fler att testa viltspår.

Lär dig grunderna i berikning

Så funkar hundens medfödda ätbeteende

Undersöka

I vilt tillstånd skulle din hund lägga ner mycket energi och arbete på att identifiera sin föda, undersöka och sortera ut det som är bra att äta. Se därför till att överraska genom att lägga något oväntat i matskålen. Självklart ska det inte vara skadligt.

Slita & gnaga

Ett kadaver måste slitas i stycken innan det går att äta. Sega senior kräver en rejäl omgång. Terrier och bulldogg uppskattar särskilt om de får chansen att krossa sin föda. De njuter både av arbetet och av att höra ljudet av det som krossas. Leksaker som fylls med godis och som måste arbetas ut ger bra utlopp för det behovet. Märgben, knäckebröd och tuggisar är andra bra exempel.

Tugga & svälja

Vissa hundar tycks inte få nog av mat. Dels kan matfixeringen bero på att de inte får utlopp för ätbeteendet men det kan också vara så att de helt enkelt har stor aptit. För att en sådan hund inte ska bli överviktig kan man ge ett foder med lägre näringsinnehåll.

Gräva

Brukar du hitta hundens ben i din säng? Då tillhör din hund dem som gillar att gömma och gräva ner sin mat. Särskilt grävsugna brukar grythundar vara, som till exempel terrier och tax.

För att hunden ska få utlopp för sina behov kan du bland annat ha en låda med bark i trädgården. Inomhus kan det funka med en hög lakan eller tunna täcken.

5 VIKTIGA PRIMÄRBEHOV

- ▶ **Jaktbeteenden.** Allt som är kopplat till jakt, till exempel att jaga, spåra och gripa bytet. Hunden får springa, klättra, balansera i varierad terräng.
- ▶ **Sociala beteenden.** Arbeta tillsammans med flocken mot ett visst mål. Socialt samspel, till exempel lek, konfliktlösning och kroppsvård.
- ▶ **Revirbeteenden.** Vakta och kontrollera sitt revir.
- ▶ **Familjebeteenden.** Boa och bädda.
- ▶ **Ätbeteenden.** Slita, gnaga, tugga, svälja, söka föda och undersöka om något går att äta.

6 SÄTT ATT BERIKA TORRFODERMÅLEN

1. Gör ett godisträd

Vildhundar och vargar brukar ses jobba med att få fram insekter som lever i träd. För att efterlikna det beteendet kan man välja en tall och trycka in godbitar under barken. Det är ett vanligt och lätt sätt att låta hunden jobba för födan och ett bra exempel på enkel berikning. Har din hund ont i höfterna? Tryck in godiset nära marken.

2. Terriersocka

Ta en gammal socka och fyll den med tallkottar och godis eller torrfoder. Knyt ihop öppningen och ge den till din hund. Låt den slita, dra och skaka. Kottarna låter härligt krasande, precis som en råtta som nyss fångats av en terrier. Det passar en hund som inte äter upp kottarna.

3. Bitvänlig godistross

Köp en vanlig tjock tross med knutar i varje ände. Vrid trossen åt motsatt håll så att det går

att stoppa in godbitar i den, mellan de tvinnade repen. Släpp så att trossen snurrar tillbaka i sitt ursprungsläge och ta med på promenaden. När hunden jobbar fram godiset ska du ge den tid. Låt hunden bära trossen.

4. Överraskning i matskålen

Den petiga hunden uppskattar extra att sortera maten. Lägg något nytt i matskålen varje dag. Det kan vara matrester, grönsaker eller något som inte alls går att äta. Det viktiga är att det inte kan skada hunden och att det är en ny upplevelse för hunden.

5. Lockande isglass

Frys in ett märgben i vatten. Det är en perfekt berikning att servera hunden en varm sommar-dag. Iskuben med märgbenet håller den sysselsatt och triggas den att kämpa för att komma åt det goda. Isglassen låter hunden jobba med nosen och när den väl når benet får den slita och gnaga.

Det är viktigt att

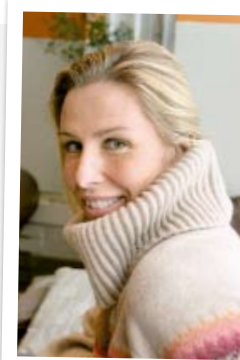
låta hunden vara ifred med sitt ben och man ska heller inte göra en grej av det. Har du en hund som brukar morra och vakta sitt ben är botemedlet mer ben. Ge tillgång så att den förstår att det inte råder resursbrist.

6. Varierande godisgömmor

- ▶ **Fyll en petflaska** med godis och låt hunden klura ut hur den ska få tag på det.
- ▶ **Lägg godis** i en toarulle och kläm ihop ändarna, eller använd olika tomma förpackningar, till exempel äggkartonger och glassburkar.
- ▶ **Lägg godis** under en upp och nervänd skål.
- ▶ **Kasta ut godis** på gräsmattan.
- ▶ **Köp leksaker** som är gjorda att gömma godis i.
- ▶ **Ge en frukt.** Skal, fruktkött och kärnor är som tre överraskningar i en att undersöka.
- ▶ **Frys in godis** i vanligt vatten eller i buljong.

INSTRUKTÖR.
Karin Strandberg håller kurser och ger privatlektioner.

4 frågor till Karin

1 Vad tycker du om leksaker som finns i handeln?

– Jag är lite kluven till pipeleksaker. Vissa hundar kan hantera dem men andra blir mer triggade av pipandet. Jag vet inte hur naturligt det är egentligen. Tanken är att hunden ska få en känsla av att döda ett litet djur.

Aktiveringsleksaker tycker jag är bra men många av dem kan man göra hemma med enklare medel.

2 Vilka tuggprodukter är värda att satsa på?

– Grisöron, lammstrupe, oxstrupe, tjurmskel, märgben. Allt som är naturligt rekommenderar jag. Hoppa över de artificiella knutbenen.

3 Hur ofta ska man jobba med berikning?

– Se till din hunds behov. Ta hänsyn till ras, ålder och vem hunden är.

4 Är det viktigt att berikningen blir så naturtrogen som möjligt?

– Berikning är onекligen en aktivering och det är omöjligt att hunden inte uppfattar att människan varit inblandad. Men hela idén med berikning är att man ska sträva efter att efterlikna naturen så mycket som möjligt. Därför ska till exempel alltid belöningen i slutet av blodspåret vara kopplat till djuret som hunden spårar. Man kan också gräva ner eller binda fast skanken så att hunden får dra och jobba lite för att få tag på den.

Klipp ut och spara!

APPORT. Att låta hunden bära är bra berikning för flera raser.

Månadens trick Hålla fast en apport

■ **GRUNDEN FÖR ALL APPORTERING** är att hunden tar upp något i munnen och håller kvar det. Det är därför man tränar med kommandot *Håll fast*. Men du kan också göra skojiga saker som samtidigt ger hunden ett jobb.

Träna in Stanna kvar

▶ **Sätt hunden**, håll upp handflatan och backa. Ta bara ett litet steg, stanna och så ett steg tillbaka. Belöna hunden om den sitter kvar på rumpen.

▶ **Öka avståndet.** Glöm inte att hela tiden hålla upp handen.

▶ **Om hunden bryter kommandot** för du helt tyst tillbaka hunden till utgångsläget. Visa handen igen och ta ett enda litet steg bort. Kliv lugnt tillbaka, vänta tyst vid den sittande hunden ett par sekunder och belöna med godbit och glatt humör.

▶ **Kalla inte in hunden** från ett *Stanna kvar* innan den verkligen lärt sig att skilja på dina olika kommandon. Gå alltid tillbaka och belöna där hunden varit duktig.

Håll fast

- ▶ **Sätt hunden** vid din sida. Var beredd med det du vill att hunden ska bära, till exempel en vante.
- ▶ **Håll fram saken** mot hundens mun. Lägg

huvudet på sned, se snäll ut och vänta. Om hunden självmant tar apporten i munnen släpper du långsamt samtidigt som din högra handflata ger ett tydligt tecken. I hundens sinne betyder ditt tecken nu "stilla".

▶ **Om hunden inte tar apporten** lirkar du försiktigt in den. Tryck inte.

▶ **Säg Håll fast** när saken vilar tryggt i hundens mun. Res dig lugnt, titta hela tiden på hunden och håll kvar tecknet.

▶ **Böj dig lika lugnt**, klappa hunden mildt med vänster hand och håll kvar tecknet med höger.

▶ **Säg ett ord**, till exempel *Loss* eller *Tack*, och ta apporten, beröm och belöna. Lek en kul kort lek. I en övning där hundens mun är upptagen är det tveksamt att belöna med godis. En hungrig hund lär släppa apporten onödigt tidigt. Belöna med dig själv i stället.

▶ **När det här fungerar** övar du hunden i att hålla fast också när den inte sitter stilla.

Gör övningarna korta. Tjata inte. Jobba stegvis så att hunden lyckas varje gång. Och belöna rejält när allt fungerar.

När hunden är säker på kommandot *Håll fast* kan du be den hålla en burk läsk, morfars pilsnerflaska, eller nyckelknippan samtidigt som den går vid din sida. Imponerande!

TEXT & FOTO PETER EKESTRÖM

